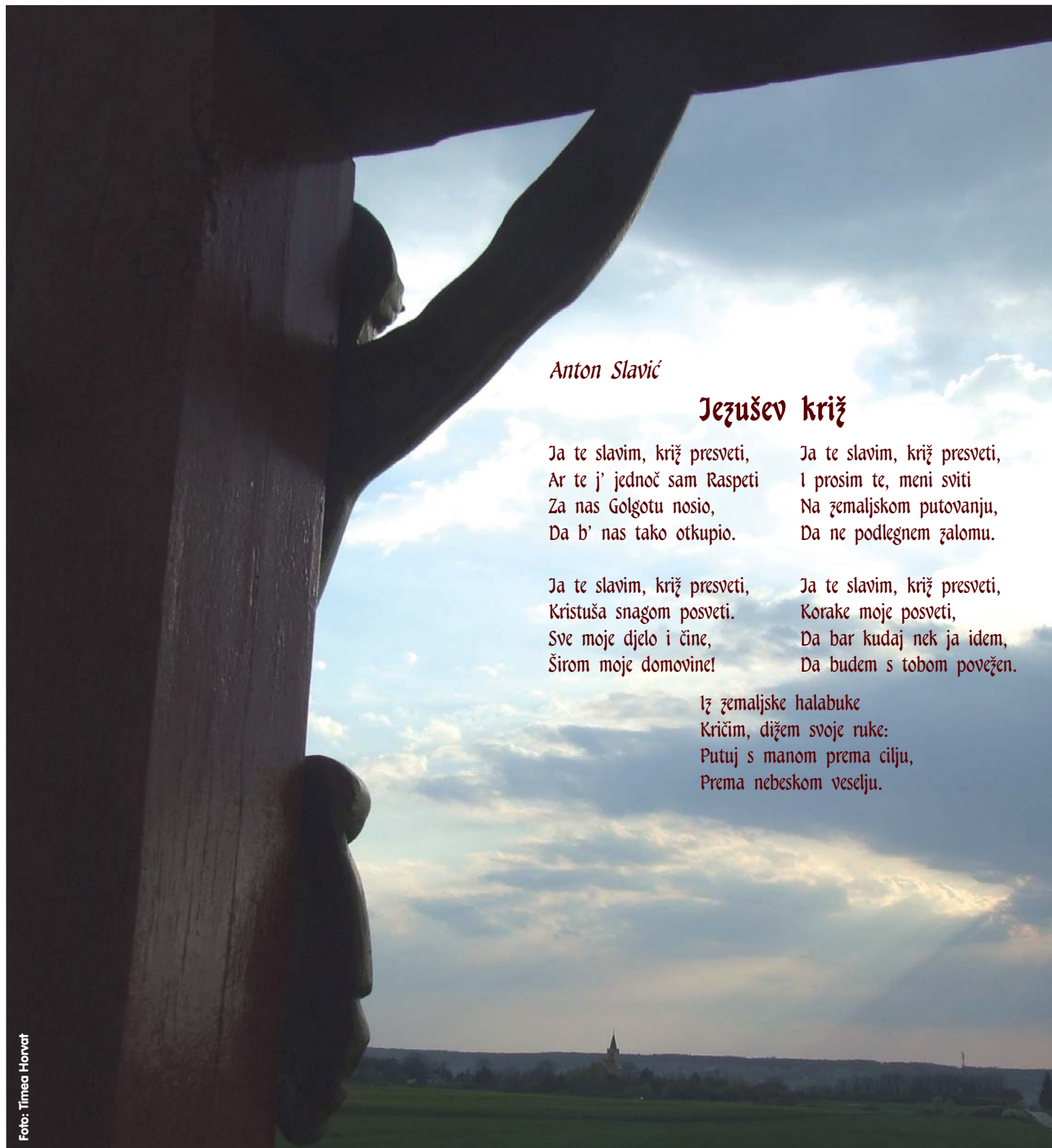

HRVATSKI glasnik

Godina XXI, broj 16

21. travnja 2011.

cijena 100 Ft

Anton Slavić

Ježušev križ

Ja te slavim, križ presveti,
Ar te j' jednoč sam Raspeti
Za nas Golgotu nosio,
Da b' nas tako otkupio.

Ja te slavim, križ presveti,
Kristuša snagom posveti.
Sve moje djelo i čine,
Širom moje domovine!

Ja te slavim, križ presveti,
I prosim te, meni sviti
Na zemaljskom putovanju,
Da ne podlegnem žalomu.

Ja te slavim, križ presveti,
Korake moje posveti,
Da bar kudaj nek ja idem,
Da budem s tobom povežen.

Iz zemaljske halabuke
Kričim, dižem svoje ruke:
Putuj s manom prema cilju,
Prema nebeskom veselju.

Komentar

Uskrs je nova nada

Uskrs je blagdan novog početka, nove nade, koja je u današnjim vremenima prijeko potrebna mnogim ljudima. Vrijeme u kojem živimo, opterećeni preza-poslenošću ili nezaposlenošću, oskudicom i drugim problemima, otežava nam pripremu za blagdan Uskrsa. Čovjek, nažalost, već nema toliko vremena ni snage da ostavi vremena za duhovnu pripremu, ipak korizmu svaki čovjek na neki način dublje doživljuje.

Korizma nije važna ponajprije zbog onoga posta do čega se neki jako pridržavaju – kazao je velečasni Blaž Horvat na svetoj misi cvjetne nedjelje – nego da se preispitamo, što za nas znači Isusova muka, smrt i uskrsnuće, kako to djeluje na nas? Ako nema tog osobnog odnosa prema otajstvu koje slavimo, onda to neće proizvesti učinak, a to je da se promijenimo i da budemo bolji ljudi, jer to je smisao pripreme na blagdan. Iako svaki vjernik pokuša živjeti tako kako od njega očekuje njegova vjera, neki uspijevaju više ostvariti, a neki manje.

Netko ima problema na jednom području, netko na drugome, a osuđivati druge lako je zbog načina kako žive jer nam se čini da je područje na kojem on griješi vrlo važno, pa katkad zaboravimo da područje na kojem mi griješimo jednako tako važno je i veliko. Osuditi nekoga mnogo je lakše nego preispitati sebe o svojim greškama, svojim propustima, a ne misleći koliko je to bolno za čovjeka koji je nevin. Ima ljudi koji su po naravi i svjetonazoru, bez svoga vjerskog uvjerenja pravedniji i pošteniji, pa čak imaju i više ljubavi, pokazuju više ljubavi nego neki vjernici.

Nikada ne možemo znati što je u čovjekovu srcu, što ga pokreće, što ga nosi. Svi u sebi nosimo sjeme nade: želimo bolju budućnost, zdravlje, mir, vedrinu, ali ako to želimo postići, trebamo za to nešto i činiti.

Potisnuti svoju sebičnost, pohlepu, zavist i druge loše navike, da živimo i radimo odgovornije u svom pozivu, ispunjavajući što bolje svoje svakodnevne obveze, pokazati više razumijevanja prema drugima, pomoći drugima u rješavanju njihovih problema. Da bude ljubav i dobrota na prvome mjestu – to je smisao vjere i uskrsnuća. Novi život bit će bolji ako se i mi sami potrudimo da budemo bolji ljudi. Novi svijet nastaje s novim ljudima. Budimo mi ti koji počinju novi život, koji svojom obnovom dajemo i drugima snagu. Ako smo uvijek ukočeni, umorni, ako uvijek čekamo druge da se mijenjaju, nećemo stići nikamo.

Ohrabrimo se, ustanimo, pođimo naprijed i slijedimo nadu koja živi u nama. Kad vide kako se naša srca raduju, i drugi će nas slijediti, jer je to ono što i oni traže. Tako će nam Uskrs nanovo obasjati i donijeti svjetlo nade!

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Heroj, a ne zločinac, natpis koji se s ponosom smiješi sa zadarskih gradskih zidina, već više od šest godina otkako sjedi general Ante Gotovina u Haagu, a smiješio se i godinama prije njegova izručenja, od trenutka kada je podignuta optužnica. Petak, dva dana pred Cvjetnicu godine 2011, 15.

travnja, ostat će zabilježen kao žalostan petak. Osuđeni su generali koji su oslobađali Hrvatsku do njezinih međunarodno priznatih granica. U oslobodilačkom ratu. Osuđeni na ne male zatvorske kazne i s teškim riječima, riječima koje bole hrvatski narod, koji se borio i izbio da bude svoj na svome. Osuđeni su generali Ante Gotovina i Mladen Markač na 24, odnosno 18 godina zatvora za sudjelovanje u udruženome zločinačkom pothvatu. General Ivan Čermak oslobođen je po svim točkama optužnice i pušten iz pritvora. Osuđeni su generali koji su tijekom rata dali velik doprinos obrani Hrvatske. Prosvedjima građani Hrvatske pokazali su kako teško prihvaćaju te presude i razočarani su odlukom suda. Hrvatski predsjednik Ivo Josipović naglasio je kako presuda ne dovodi u pitanje legitimnost i legalnost Domovinskog rata, ali ni legalnost i legitimnost oslobodilačkih akcija, uključujući i Oluju.

Josipović je uvjeren da zajednički zločinački pothvat u obrani Hrvatske nije postojao te ne prihvaća tezu da to podrazumijeva da su svi pripadnici Hrvatske vojske i policije sudionici takvog pothvata zločinci. Naglasio je da Hrvatska poštuje svoje junak, ali je svjesna da su

zločini postojali na svim stranama. Izrazio je nadu kako će u žalbenom postupku mnoge od teza na kojima se temelji presuda biti temeljito preispitane, pa i osporene.

S druge strane britanski list Spectator piše: General Gotovina osuđen je na temelju devet točaka optužnice, uključujući ubojstva, deportacije, progon i nečovječna djela. Imao je pošteno suđenje i dobro su ga branili. Ne postoji nikakva sumnja o njegovoj krivnji. Što prije hrvatska vlada prihvati ovo i krene dalje, brže će izgraditi demokratsko društvo i ostvariti ulazak u Europsku Uniju. Što dulje budu odbijali prihvatiti zločine iz prošlosti, to će dulje ostati izvan europskih okvira.”

Haško sudsko vijeće osudilo je Gotovinu i Markača za kaznena djela tije-

Petak, dva dana pred Cvjetnicu godine 2011, 15. travnja, ostat će zabilježen kao žalostan petak. Osuđeni su generali koji su oslobađali Hrvatsku do njezinih međunarodno priznatih granica.

kom i nakon Oluje koja su počinili u sklopu udruženoga zločinačkog pothvata kojem je na čelu bio pokojni „hrvatski vođa” Franjo Tuđman, radi protjerivanja Srba iz tzv. Krajine. Sudac Orije je napomenuo da se sudsko vijeće nije bavilo pitanjem je li hrvatska strana imala pravo pokrenuti Oluju, nego jesu li srpski civili u tzv. Krajini bili metom zločina i jesu li optuženici kazneno odgovorni za te zločine. U Gotovininu i Markačevu slučaju odgovor je bio potvrđan.

Pripremila: Branka Pavić Blažetin

Obavijest

Političko tajništvo odgovorno za vjerska pitanja, nacionalne i civilne društvene veze pri Ministarstvu uprave i pravosuđa 28. ožujka objavilo je poziv za dostavu natječajja koji će biti financirani iz poglavlja za manjinsku politiku prema Vladinu zakonu br. 342/2010. (XII.28.) odobrenog u središnjem proračunu za 2011. godinu.

Zaklada „Wekerle Sándor” objavila je ove natječaje:

1. Sufinanciranje tabora u matičnoj domovini
2. Sufinanciranje djelovanja manjinskih društvenih organizacija
3. Sufinanciranje multikulturalnih, višenacionalnih programa
4. Sufinanciranje nacionalnih kulturnih inicijativa
5. Sufinanciranje ustanova u održavanju državnih manjinskih samouprava
6. Sufinanciranje djelovanja romskih ustanova u 2011. godini

Dokumentacija natječajja (ispisi i formulari) dostupna je na web-stranici: <http://www.wekerle.gov.hu> <<http://www.wekerle.gov.hu/>>

ROK PRISTIGNUČA NATJEČAJA: 27. TRAVNJA 2011. DO 16.30 SATI.

Školstvo

HOŠIG-ova konferencija „Darovitost, vrednote, obrazovanje“

U knjižnici budimpeštanskoga Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đačkoga doma u srijedu, 6. travnja, priređena je konferencija s naslovom „Darovitost, vrednote, obrazovanje“. Osnovne su teme bile aktualne zadaće rada s darovitim učenicima, izgrađivanja samobitnosti i obrazovanja u hrvatskim narodnosnim školama. Konferencija je organizirana pod visokim pokroviteljstvom zamjenika premijera, ministra uprave i pravosuđa Republike Mađarske Tibora Navracsicsa.

U ime domaćina priredbu je svečano otvorila ravnateljica ustanove Anica Petreš Németh naglašujući važnost konferencije, jer rad s učenicima i posebice s nadarenim učenicima iziskuje veće zalaganje nastavnika, profesora i đaka. Zahvalila je nazočnima što su prihvatili poziv škole te među inima posebno pozdravila državnog tajnika za vjerske, manjinske i civilne društvene veze pri Ministarstvu uprave i pravosuđa Lászla Szászfalvia, predsjednika Hrvatske državne samouprave Mišu Heppa, drugog tajnika Veleposlanstva Republike Hrvatske u Mađarskoj Borisa Golubičića, savjetnika u Upravi za međunarodnu suradnju pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske Milana Bošnjaka i pročelnika pri Ministarstvu nacionalnih resursa Istvána Kraszlána. Potom je riječ preuzela organizatorica i moderatorica konferencije, doravnateljica budimpeštanskog HOŠIG-a Ana Gojtan i uz projektiranje započela su izlaganja predavača.

O manjinskoj politici Vlade Republike Mađarske govorio je László Szászfalvi. On je naglasio da je u tijeku izmjena Ustava Republike Mađarske i da će se parlamentarno zastupstvo narodnosnih zajednica u Mađarskoj regulirati Izbornim zakonom. Posebno se osvrnuo na financiranje djelatnosti manjinskih samouprava i na raspisane natječaje Temeljnoga koordinacijskog fonda „Sándor Wekerle“. Pročelnik pri Ministarstvu nacionalnih resursa István Kraszlán izvijestio je da su u tijeku izmjene i dopune općeprosvjetnog zakona i nacrt za raspravu bit će pripremljen najvjerojatnije u rujnu, te stupa na snagu od sljedeće školske godine. Dopunit će se mjerenje kompetencije i mijenjat će se zahtjevi maturalskih ispita. Ministarstvo će u svibnju raspisati natječaje, primjerice za znanstvena istraživanja na manjinskom odgojno-obrazovnom polju. Predsjednik Društva za zbrinjavanje darovitih učenika u Mađarskoj László Balogh predstavio je Program mađarskih genija. Cilj je sveobuhvatni stručni-metodički razvitak u sklopu kojeg je omogućeno i izvannastavno zanimanje s darovitim učenicima. Istaknute zadaće jesu izradba novih načina zbrinjavanja darovitih učenika, njihova državna baza i učinkovitiji protok informacija. U narečeni program mogu se uključiti škole na web-stranici <http://geniuszportal.hu>. Profesorica hrvatskoga jezika i književnosti budimpeštanske Hrvatske škole Mirjana Karagić održala je izlaganje na temu Rad s darovitim učenicima u HOŠIG-u. Ona je istaknula hvalevrijedne rezultate učenika škole, primjerice na okružnim i državnim natjecanjima iz

matematike, tjelesnog, plesnog i likovnog odgoja, ne u posljednjem redu iz hrvatskoga jezika i književnosti. Većina đaka nastavlja daljnju naobrazbu na visokim učilištima, na filozofskim i prirodoslovnim fakultetima u matičnoj domovini i u Mađarskoj. Nastavnica fizike, hrvatskoga jezika i glazbenog odgoja koljnofske Osnovne škole Mihovila Nakovića Ingrid Klemenšić predstavila je rad s darovitim učenicima u okvirima glazbenog odgoja. Ona se osvrnula na povijest tamburaške glazbe u naselju i na priredbe organizirane za mlade talente u Gradišću. Istaknula je kako se posljednjih godina povećala zainteresiranost za tamburašku glazbu, roditelji kupuju glazbala za svoju djecu te zajedničko vježbanje i uspjesi stvaraju čvrstu zajednicu. Nastavnica keresturske Osnovne škole Nikole Zrinskog Erika Rac u okvirima teme Narodnosni identitet u Pomurju predstavila je postignuća anketnih listića za učenike osnovne škole u Serdahelu i Keresturu. Tijekom ispitivanja upitalo se tisuću dvjesto učenika različite dobi, a među njima je bilo djece iz romske zajednice. Rezultati pojedinih pitanja jesu primjerice – Govori li tko hrvatski kod vas doma? Roditelji 10%, stari roditelji (djed i baka) 36%, svatko 26%, ja 5%, i roditelji i stari roditelji 23%. Kakvu ulogu ima hrvatski jezik u tvojim planovima glede daljnjega školovanja? Nisu dali odgovor 2%, još ne znam 8%, želim nastaviti učenje hrvatskoga jezika u srednjoj školi, na fakultetu, i želim položiti jezični ispit 3%, želim nastaviti učenje hrvatskoga jezika u srednjoj školi i na fakultetu 1%, želim nastaviti učenje na fakultetu i želim položiti jezični ispit 1%, želim nastaviti učenje jezika u srednjoj školi i želim položiti jezični ispit 13%, ne namjeravam učiti hrvatski jezik 37%, želim položiti jezični ispit 24%, želim nastaviti učenje hrvatskoga jezika na fakultetu 3%, želim nastaviti učenje hrvatskoga jezika u srednjoj školi 32%. O radu s darovitim učenicima u Hrvatskoj govorila je

viša savjetnica Agencije za odgoj i obrazovanje u Zagrebu Majda Fajdetic. Ona je naglasila da je rad s darovitim učenicima izazov, odgovornost i povlastica. Ali definicija termina darovitost još nije jednoznačna, pa velik dio teoretičara pod tim pojmom podrazumijeva djecu koja svojom inteligencijom nadmašuju vršnjake. Potom je izvijestila o pojedinim regulativama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi u Hrvatskoj.

Nakon objeda, ispred kabineta za narodni ples o dosadašnjem radu i rezultatu plesnog odgoja škole govorila je ravnateljica ustanove Anica Petreš Németh, a koreograf Antun Kričković kratko je ispričao svoj život put i djelovanje. Potom je Kabinet za narodni ples svečano dobio ime Antuna Kričkovića. Ondje su učenici otplesali splet baranjskih plesova. O očuvanju identiteta: metode, praksa, modeli, ples i odgoj govorila je profesorica plesnog odgoja Marija Silčanov Kričković, a zatim su izlaganja nastavljena u knjižnici škole. Različitosti su naše bogatstvo. Tko sam i odakle sam? – naslov je izlaganja Ljubice Banović, ravnateljice zagrebačkoga Ženskog učeničkog doma „Marija Jambrišak“. Ona je upoznala nazočne s poviješću ustanove, programima i priredbama te iz kojih se krajeva Hrvatske djeca upisuju u tu ustanovu. O položaju hrvatskoga školstva u Gradišću govorila je ravnateljica petrovoselske Osnovne škole s dvojezičnom nastavom Edita Horvat Pauković. Škole u Gradišću djeluju s dvojezičnom i s predmetnom nastavom. U Petrovom je Selu od ove školske godine dvojezična nastava već i u osmom razredu, a u Bizonji i Koljnofu samo u nižim razredima. Za cilj je postavljeno razvijanje jezične komunikacije i podučavanje na višoj razini. Nekoliko statističkih podataka (ova školska godina), broj učenika – Petrovo Selo 80, svi uče hrvatski, Gornji Četar 130, hrvatski uče 35; Hrvatski Židan (samo u nižim razredima) 20/12; Koljnof 113, svi uče hrvatski jezik, Kemlja 214/62. U daljnjem je gđa Pauković prikazala kulturni život i razna natjecanja za gradišćansko-hrvatsku djecu. Pri kraju je ravnateljica Anica Petreš Németh zatvorila konferenciju i zahvalila svim nazočnima. Sudionici smatraju da je priredba bila prvi uspješan korak, te kako bi to trebalo nastaviti, možda ubuduće organizirati dvodnevno savjetovanje.

Kristina Goher
Foto: Ernő Horváth

VANCAGA – Markovo

U organizaciji mjesnog Općeg prosvjetnog središta, u subotu, 30. travnja, održat će se već tradicionalno Markovo na Vancagi. Na trgu Svetog Stjepana kralja između dviju školskih zgrada, s početkom u 15 sati priređuje se prigodni kulturni program u kojem nastupaju: plesna skupina vancaškog vrtića i osnovne škole, pjevački zbor Kluba umirovljenika, orkestar „Čabar” iz Baje i HKUD „Matija Gubec” iz vojvodanskog Tavanakuta. Nakon programa, već po tradiciji, otvara se bačva vina. Od 15 sati na dvorištu i športskoj dvorani tamošnje ustanove održava se gastronomsko natjecanje. Od 19 sati okupljene zabavlja orkestar „Čabar” iz Baje. Ulaz je slobodan, a rezerviranje stolova na telefonu 79/325-422 ili 70/334-6540. Prijava za gastronomsko natjecanje najkasnije do 28. travnja na navedenim telefonima. Nagradivanje natjecatelja zlatnim, srebrnim i brončanim diplomama za kakvoću, odnosno spomenicama, a najbolji će biti nagrađeni i peharima.

BAJA – Koncert za kačmarsku Vodica

Pod motom „Oživljeni mađarski Szentkút, bunjevačka Vodica, njemački Prindl ponovno će biti važno mjesto sakralnog života Kačmara i Gornje Bačke”, Udruga zbora Ferenc Liszta u četvrtak, 28. travnja, priređuje koncert koji će se održati u središnjoj župnoj crkvi u Baji, s početkom u 19 sati. Zbor će izvesti djela Liszta, Hasslera, Bárdosa, Rahmanjinova, Bacha i drugih poznatih svjetskih i mađarskih skladatelja. Organizatori srdačno pozivaju sve ljubitelje zbornoga pjevanja i ozbiljne glazbe, te sve one koji će rado podupirati obnavljanje kačmarske „Vodice”, na čemu unaprijed zahvaljuju.

KEČKEMET – Forum manjinskih samouprava

U okviru dvodnevnog posjeta parlamentarnog pravobranitelja nacionalnih i etničkih manjina Bačko-kiškunskoj županiji, u utorak, 3. svibnja, u velikoj dvorani Županijske samouprave u Kečkemetu na Deákovu trgu 3, između 14 i 16 sati održat će se forum i susret s predsjednicima mjesnih i područnih (županijskih) manjinskih samouprava. Kako u pozivnom pismu piše dr. Ernő Kállai, stručni forum bit će prigoda da se upozna s odnosom većine i manjine, s položajem narodnosnih zajednica, odnosno njihovih obrazovnih i kulturnih ustanova u mnogonacionalnoj Županiji, ujedno će izvjestiti o aktualnim pitanjima manjinskih pravnih propisa. Namjeru sudjelovanja moli prijaviti na telefonu 06-1 475 7284 ili 06 1 475-7149.

Slučaj Gotovina

ZAGREB, 14. travnja 2011. (Hina) – Haška optužnica i suđenje trojci hrvatskih generala te potraga za jednim od njih, generalom Antom Gotovinom, uvelike je obilježila hrvatsku političku scenu proteklih desetak godina, međunarodni položaj Hrvatske te njezin put prema euroatlantskim integracijama, a istodobno je suradnja s Haškim sudom u tom razdoblju prošla brojne uspone i padove, a gotovo da nema institucije u hrvatskom društvu koja se nije našla pozvana komentirati slučaj Gotovine.

Zapečaćena optužnica s uhiđenim nalogom protiv Gotovine u Hrvatsku je stigla u lipnju 2001, zajedno s optužnicom protiv generala Rahima Ademija za zločine u akciji „Medački džep”. Bio je to, kako su ocijenili domaći i strani mediji, najozbiljniji test suradnje s Haškim sudom tadašnje koaličijske vlade Ivice Račana, ali ispostavilo se i iduće vlade Ive Sanadera.

Javnost je za optužnicu doznala u srpnju kad se otkrilo i da je Račan uložio pismeni prigovor tadašnjoj glavnoj haškoj tužiteljci Carli del Ponte u kojemu je pojedine dijelove optužnice ocijenio dvojbenim i neprihvatljivim. No Račanova je Vlada odlučila postupiti po zahtjevima Haškog suda, što je izazvalo trzavice u koaliciji i gotovo pad Vlade.

Godinu dana prije koaličijska je vlast donijela Deklaraciju o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu kojom mu je priznala nadležnost nad akcijama „Bljesak” i „Oluja”, što je bilo u suprotnosti s rezolucijom iz 1999. kojom je prijašnja HDZ-ova vlast osporila tu nadležnost suda u Den Haagu, osnovana rezolucijom Ujedinjenih naroda u svibnju 1993. Ustavni zakon o suradnji s tim sudom, koji podrazumijeva ustupanje kaznenog postupka, pravnu pomoć hrvatskih sudova i drugih državnih tijela te predaju okrivljenika tom sudu, Hrvatska je donijela 1996.

Bivši pripadnik francuske Legije stranaca Gotovina optužnicu je dočeka u mirovini jer ga je u rujnu 2000. tadašnji hrvatski predsjednik Stjepan Mesić umirovio zajedno s Ivanom Čermakom i još deset generala zbog njihova pisma javnosti u kojemu su pozvali vlast i medije da prestanu kriminalizirati Domovinski rat i branitelje.

Ubrzo se iz Chicaga javio odvjetnik Luka Mišetić i, predstavljajući se kao Gotovinin pravni zastupnik, odbacio je sve haške optužbe. Za njegovim se branjenikom potom raspisuje najprije domaća, a ubrzo i međunarodna tjeralica. Poslije je MUP raspisao i novčanu nagradu.

Usljedi je potraga za Gotovinom koji je idućih godina „viden” na Jadranu, u Italiji, Francuskoj, a haško tužiteljstvo čak je sumnjalo da se skriva u samostanu hercegovačkih franjevac. Dugo je Carla del Ponte tvrdila da se Gotovina skriva u Hrvatskoj, što su hrvatske vlasti uporno nijekale.

I dok su hrvatske vlasti tragale za Gotovinom, u Hrvatsku je u rujnu 2002. iz Haaga stigla optužnica protiv bivšeg načelnika Glavnog stožera Hrvatske vojske Janka Bobetka zbog zločina u Medačkom džepu. Vezano uz tu optužnicu Vlada je zatražila mišljenje Ustavnog suda koji je utvrdio da su oslobodilačke akcije hrvatske vojske u Domovinskom ratu bile u skladu s Ustavom, ali da nije nadležan utvrđivati događaje, radnje i postupanja u pojedinim oslobodilačkim akcijama.

Gotovini branitelji u to su vrijeme vodili pravnu bitku za priznanje svog statusa i dobivanje dokumentacije koju je Račanova Vlada poslala Haagu. Zbog toga je 2003. u Hrvatskom saboru zatražena interpelacija o radu Vlade, tražeći da se ona obveže na dostavu dokumenata, zbog čega se na zagrebačkom Općinskom sudu vodio spor. Vlada je to odbijala s obrazloženjem da se odvjetnici pred Haškim sudom nisu legitimirali kao stranka u postupku i zbog toga što Gotovina nije zaprimio optužnicu. Sabor je na kraju prihvatio zaključak kojim se Vlada obvezuje svim hrvatskim braniteljima osumnjičenima ili optuženima u Haagu, osigurati svu pravnu pomoć i dokumentaciju nužnu za obranu. U Gotovininu slučaju to se dogodilo početkom 2004, nakon dolaska na vlast HDZ-a predvođenog Sanaderom. Njegova je Vlada odlučila poštivati odluku općinskog suda koji je presudio u korist Gotovininu tima.

U lipnju 2003. suvlasnik i novinar tjednika „Nacional” Ivo Pukanić, poslije ubijen u atentatu u Zagrebu, objavio je razgovor s odbjelim Gotovinom koji je rekao da priznaje Haški sud i da je spreman razgovarati s haškim istražiteljima pod određenim uvjetima.

Tadašnja je vlast optuživala bivšu HDZ-ovu da je otežala Gotovinin položaj jer mu 1998. nije omogućila razgovor s haškim istražiteljima kao što je to bilo s generalom Petrom Stipetićem.

Sredinom lipnja 2003. i predsjednik Stjepan Mesić od glavne haške tužiteljice tražio je da razmotri mogućnost izmjene ili povlačenja optužnice protiv Gotovine. Carla del Ponte to je odbacila istaknuvši kako je jedino rješenje da se Gotovina dragovoljno preda ili uhititi. Optužnice protiv generala Ivana Čermaka i Mladena Markača stigle su u ožujku 2004. Oni su se odmah dobrovoljno predali Haškom sudu, a u hrvatskim medijima pojavila se videosnimka Gotovininog sastanka s vojnim zapovjednicima u tek oslobođenom Kninu, na kojem je Gotovina upozorio da je nakon „Oluje“ nastao kaos te se zauzeo da se to spriječi. Za obranu to je bio još jedan dokaz kojim se pobija teza optužnice da je Gotovina sudjelovao u udruženome zločinačkom pothvatu radi prisilnog i trajnog uklanjanja srpskog stanovništva iz Krajine. Mediji su ocijenili kako bi snimka mogla olakšati Gotovinin položaj, ali i otežati Čermakovu obranu koji je nakon „Oluje“ bio zadužen za normalizaciju stanja u tom gradu.

U travnju 2004. Carla del Ponte konačno je ocijenila da Hrvatska u potpunosti surađuje, što je rezultiralo i pozitivnim avisom Europske komisije i otvaranjem pregovora s Hrvatskom o punopravnom članstvu u Europskoj Uniji.

Nakon pola godine u javnosti se pojavljuju transkripti sa sastanka predsjednika Franje Tuđmana s generalima HV-a na Brijunima uoči „Oluje“, na kojima se temelji optužnica protiv hrvatskih generala. Haag je taj dokument imao od 2000. a u jesen 2002. uveden je kao dokaz na haškom suđenju Slobodanu Miloševiću. U Saboru se tada tražilo osnivanje istražnog povjerenstva koje bi trebalo utvrditi okolnosti „curenja“ transkripata iz predsjednikova ureda i njihova prosljeđivanja Haagu te je li riječ o krivotvorini, kao što su tvrdili Gotovininu branitelji pozivajući se i na izvještaje nekih sudionika sastanka koji su izrazili sumnju u vjerodostojnost transkripata. No u svibnju iduće godine zagrebačko Općinsko državno odvjetništvo, utvrdivši da nije riječ o krivotvorini, odbacilo je njihovu kaznenu prijavu.

Potkraj 2004. ponovno su zahlađeni odnosi s Haagom, pa je Carla del Ponte pred

Vijećem sigurnosti UN-a ponovno kritizirala Hrvatsku jer nije uhvatila Gotovinu. Kritika se pridružila i Europska komisija pa je potraga za Gotovinom pojačana. Tako je u početku 2005. policija u mjesec dana provjerila više od dvije tisuće osoba, prostorija i objekata, kontrolirala gotovo 65 tisuća vozila, tri tisuće brodova na moru, a na granici oko 23 tisuće osoba. Vijeće ministara EU-a ipak je tada odgodilo početak pristupnih pregovora, a poštovatelji generala Gotovine širom Hrvatske odgovorili su lijepljenjem plakata s njegovim likom, najčešće uz parolu „Heroj, a ne zločinac“. Hrvatski su mediji u travnju 2005. objavili da je Gotovina pobjegao s lažnom putovnicom. Ubrzo su zbog toga osumnjčene tri osobe, među kojima i pokojni Marijan Pedišić, jedan od hrvatskih branitelja Ante Gotovine.

Vijeće ministara EU-a u listopadu iste godine nakon pozitivnog izvješća Carle del Ponte otvorilo je pregovore s Hrvatskom.

Dva mjeseca poslije Gotovina je uhićen na Kanarskim otocima, nakon čega su u više hrvatskih gradova organizirani skupovi potpore generalu. Sanaderova je Vlada u rujnu 2006. pred Haškim sudom zatražila status „prijatelja suda“ (amicus curie) kako bi pokušala osporiti neprihvatljive kvalifikacije u optužnicama, no to je odbijeno s obrazloženjem da se takav status općenito dodjeljuje kako bi se sudu pomoglo da rasvijetli pravna pitanja, a da Hrvatska „želi utjecati“ na predmete koji se „tiču isključivo pitanja u svezi s činjenicama“.

Nakon Gotovininog uhićenja i početka suđenja suradnja Hrvatske s Haškim sudom, prije svega s tamošnjim tužiteljstvom, i dalje je bila pod povećalom međunarodne zajednice, a nove napetosti između Zagreba i Den Haaga izazvali su tzv. topnički dnevnik. Haško tužiteljstvo te je dnevnik trebalo kako bi dokazalo tezu o prekomjernom i neselektivnom granatiranju Knina, pa je čak od suda tražilo da se Hrvatskoj izda subpoena zbog njihova navodna skrivanja.

No to je 2010. odbijeno s obrazloženjem da je nemoguće sa sigurnošću utvrditi postoje li uopće ti dokumenti. Hrvatske su vlasti dvije godine tragale za tim dokumentima, što je potkraj 2008. rezultiralo i optužnicom protiv člana Gotovininog braniteljskog tima, zagrebačkog odvjetnika Marina Ivanovića. Optužen je da je prikrivao rokovnik zapovjednika topničko-raketne skupine za vrijeme „Oluje“ Ante Karduma, no zagrebački Općinski kazneni sud ga je oslobodio optužbe.

Spor s haškim tužiteljstvom zbog tzv. topničkih dnevnika završio je pred kraj suđenja zaključkom troje sudaca da je Hrvatska ispunila svoje obveze prema tužiteljstvu. Tzv. topnički dnevnik bili su glavna zapreka nastavku hrvatskih pristupnih pregovora s EU-om, jer je nekoliko članica EU-a, pozivajući se na nezadovoljstvo haškog tužitelja suradnjom Hrvatske, neko vrijeme blokiralo otvaranje 23. poglavlja – Pravosuđe i temeljna prava.

BIZONJA – Kako nas je obavijestila mjesna učiteljica hrvatskoga jezika Ana Singer, 8. majuša, u nedilju, opet putuju bizonjska dica jur treće ljetu u Baško Polje, blizu Makarske. U organizaciji Osnovne škole „Stjepan Radić“ u Božjakovini, najbolji učenici iz hrvatskoga jezika u 5. razredu, tajedan dan će moći boraviti, uživati i učiti se u Školi plivanja. Jure Mišković, ravnatelj OŠ u Božjakovini, i na ov način kani motivirati gradišćansku dicu da uz upoznavanje lipote Hrvatske, uspostavljaju se i žive veze med školari. Ana Singer, ka ljetos pelja osam dice na Jadransko morje, je uz to rekla da svi učitelji i domaćini maksimalno ih podupiru u djelu, dobivaju posebne djelatne bilježnice s vježbama iz raznih predmetov, a najvažniji cilj boravka je pravoda proširenje jezičnoga znanja sudionikov.

PETROVO SELO, SAMBOTEL – Školari petroviske Dvojezične škole su se pred kratkim odlično naticali u Sambotelu, pri naticanju Županijske civilne zaštite. Petočlane grupe iz 14 škol su riješile različite zadaće na terenu, modelirale situacije katastrofov, spasile ljudske živote, dale prvu pomoć pogodjenim. Najbolji su postali u tom regionalnom naticanju petroviski mladi civilni zaštitari u sastavu Ane Haklić, Adama Gaala, Balinta Hoosa, Ane Timar i Roberta Škrapića. Za nagradu su mogli prikzeti vridne dare ter osiguran im je jednodnevni boravak na Balatonu, a naticanje za nje se nastavlja na regionalnoj razini. Pripremao je je učitelj Petar Škrapić ki je sa svojimi naticatelj i u naticanju prometa 14. aprila, u četvrtak, dostignuo lipe rezultate. Adam Gaal iz 8. razreda je dospio na 2. mjesto, dokle Barbari Nagy iz 7. razreda za treće mjesto je bila dovoljna šikanost i rutina. U naticanju najmladjih na području civilne zaštite, prometa i prve pomoći 15. aprila, u petak, i najmladji su zvanaredno ispunili svoju misiju. Naime petroviska ekipa s Kristijanom Vargom (1. razred), Markom Handlerom (2. razred), Kevinom Wagnerom (4. razred) i Anom Zoricom Timar (5. razred) završila je naticanje na drugom mjestu. I njev peljač je Petar Škrapić. Svim pobjednikom gratuliramo!

PETROVO SELO – Približava se samom kraju kazališna sezona Igrokazačkoga društva u ovom južnogradišćanskom selu. Kako je rekla režiserka Ana Škrapić-Timar, Petrovišćani će svoj zadnji nastup imati 8. majuša, u nedilju, s početkom od 19 uri u kulturnom domu Pinkovca. Predstava „Zitak kot ringišpil“ hrvatske autorice Štefice Fanjek, vjerojatne će lipe trenutke donesti i publiku partnerske općine Petrovoga Sela.

S molitvom i pisanicom do Uskrsa

Mnogi vjerski blagdani u današnjem ubrzanom životu izgube svoje pravo značenje pred potrošačkim blagdanskim simbolima, koji su naprosto prevladali, zasjenili njihovo pravo značenje. U svakodnevici je i Uskrs postao samo jedna od nedjelja kroz godinu kada većina spremno pokazuje pune novčarke, bogati stol, a srca ostaju prazna. Vjerujem da to nije tako u našim hrvatskim zajednicama. Hrvati su uvijek bili čvrsti u svojoj vjeri i ta se vjera još uvijek osjeća u njihovu slavljenju, u našoj manjinskoj zajednici, ustanove također obraćaju dovoljno pozornosti duhovnoj pripremi na uskrnsne blagdane. Na mnogim se mjestima organizira križni put i bojanje pisanica, izradba skromnih vlastoručnih poklona. To je činila i kaniška Hrvatska manjinska samouprava u korizmenom razdoblju.

Hrvatska manjinska samouprava u Kaniži i do sada je pokušala u svoje programe uključiti mladež, no ove godine želi posebnu pozornost posvetiti njima, kazala je predsjednica Marija Vargović.

Prvi je korak bio da prigodom uskrasnih blagdana predstavi djeci bogatstvo nekadašnjih hrvatskih običaja, odnosno njihovo uključivanje u hrvatski vjerski život. U tome su joj bili partneri većinom one ustanove u kojima se uči hrvatski jezik, a to je hrvatska skupina Dječjeg vrtića u Rozgovnievoj ulici i učenici Pijarističke gimnazije.

– Privući djecu u naše programe nije lako jer imaju premnogo obveza u školama, no ipak smo započeli postupno. Sretna sam da već imamo stabilnu tamburašku ekipu, za njih omogućujemo besplatno učenje hrvatskoga jezika, ali djeca rastu, odlaze studirati, a mi se trebamo pobrinuti i za podmladak. Priredivanjem bojanja pisanica uz učenje jezika želimo nuditi i upoznavanje hrvatskih običaja – reče gđa Vargović.

Polaznike dječjeg vrtića pratila je njihova odgajateljica Magdalena Havaši, a izradbu izvornih pomurskih pisanica prikazala je Jelena Kőrösi. Usput se učila pjesmica „Atko, matko, jajce slatko“. Zatim su stigli učenici Pijarističke gimnazije. Među njima ima podosta onih koji je pohađaju iz hrvatskih sela Serdahela, Kerestura, Pustare. Oni u nastavi uče hrvatski jezik, njih je pratila nastavnica Gabrijela Čiček.

Gimnazijalcima su već bile razumljivije hrvatske riječi iz uskrnsne tematike, ali su naučili i podosta novih izraza kao što je kličica, vojsk, grablja, brisač, tj. nazive raznih motiva, koje se pišu na uskrnsna jaja.

Teta Eržika Kőrösi iz Mlinaraca pripovijedala je kako se izrađuju pisanice:

– Ve smo perle skuhalo jajce, zatim stopimo vojska, zememo kličico, pak ž nom pišemo sakojačke minte. Minte so kak tulipan, grabla, brisač, lubica, nekke ruže, se kaj je vu protulete. Onda da smo napravili minte, denemo vu farbu, pak to malo stopimo kaj vojs dojde dole, i to lepo brišemo. Ve već je je farbe za jajca, negda smo to delale z farбом za robačo. Negda so pisanice mame delale, kaj so one lepše znale, deca išče tak lepo ne znaju delate minte, treba je čvrsta roka. Drugi den Vuzma so znali dojt dečki pri hiže deklam, onda smo mi dečkima dali lepu pisanico.

Pomlam išče da mi je došel muž pa sam mu ja dala nelepšu pisanico. Ondak smo išli na ledino pak smo se matkali, hitali pisanice jen drugomu, pak smo postali stra sestra, stra brat. Zo toga dneva smo si jen drugomu kazali „vi sestra“. Išče so žive moje stra sestre, pak smo si i ve dobre pajdašice, jen drugomu pomoremo – tako je ispričala teta Eržika učenicima pijarističke škole.

Djevojkama se jako sviđao taj običaj matkanja, to im se čini kao da bi najbolje prijateljice prisegle da do kraja života ostanu prijateljice i pomažu jedna drugoj.

Iščekivanje Uskrsa obilježeno je i misom na hrvatskom jeziku na Cvjetnicu, 17. travnja, u bolničkoj kapelici, koju je predvodio Blaž Horvat, rektor varaždinske katedrale. Veliki tjedan započinje Cvjetnicom, tj. nedjeljom Muke Gospodnje koja spaja kraljevsku Kristovu pobjedu i navještaj Muke. Dva su glavna žarišta u bogoslužju Cvjetnice koje Crkva naglašava: Gospodinov slavni ulazak u Jeruzalem i spomen na njegovu muku. Prvi se vid očituje u ophodu kojim se ulazi u crkvu s maslinovim ili palminim granama, koje se blagoslivljaju na početku bogoslužja. Velečasni Blaž Horvat i za pomurske je Hrvate donio iz matične domovine maslinovu granu koju je na početku misnoga slavlja i posvetio naglašujući kako se maslinova grana odnosi na osobu i na njezinu vjeru u Božji blagoslov, na upućenost na Boga od kojeg dolazi i kome se vraća svaki blagoslov.

Da bude ljubav i dobrota na prvome mjestu

Blaž Horvat obratio se vjernicima na svetoj misi na cvjetnu nedjelju:

Najvažnije crkveno godišnje doba je korizma, koja završava s Duhovima, vrhunac korizme je Veliki tjedan, koji započinje cvjetnom nedjeljom, kada se vjernici okupljaju i blagoslovom grančice će pokazati da slijede Isusa na njegovu križnom putu, u njegovu muku u smrt, a onda i uskrnuće. Isus je sve nas spasio svojom mukom i smrću. Zato je to

najvažniji tjedan, u svetom trodnevlju: sveti četvrtak, kada se više „Hosana, sinu Davidovu“, kako bi u petak rekli «Raspni ga, raspni», što se to uvijek pokazivalo kroz povijest kako su ga ljudi slijedili i bili uz njega, a kako su bili i protiv njega, govorili protiv njega. U četvrtak je najvažnija posljednja večera, a u petak je muka i smrt Isusova na križu, na Veliku subotu, kada nema nikakav liturgijski čin, crkva ostaje uz Isusov grob i razmišlja o velikim istinama što je Isus govorio: „Razorite ovaj hram, ja ću ga za tri dana sagraditi“, da bi onda navečer počelo uskrno bdijenje, i dolazili do Uskrsa, što nam je najveća pobjeda, da nije smrt zadnja stanica našega života, nego život, da nismo stvoreni za tamu, nego, kako je Isus rekao „Ja sam svjetlost svijeta i tko ide za mnom, imat će svjetlost života“, i da je on taj izvor svega onoga što nam on donosi i daje u našem životu vječni život. Pred Uskrs je najvažnije slijediti Božju riječ, da oprostimo, da se očistimo od grijeha jer, zapravo, to je novost u čovjeku. Kad ja kažem više neću psovati Boga, kada kažem da ću se držati Božje zapovijedi, da ću svakome činiti dobro i da ću u ljubavi kao što je to Isus činio i ja dalje činiti tako dobro, da bude ljubav i dobrota na prvome mjestu.

Isus je za nas sve podnio, pa kad se pitamo zašto moramo neke stvari podnijeti u našem životu, zašto moramo toliko puta patiti pod križem, zašto mi netko ne može pomoći, čovjek često ne zna odgovor na to. Zato treba slijediti Isusa, koji je znao odgovor jer je on nosio taj križ u najvećem dostojanstvu. Svojim križnim putem pokazuje da moramo podnijeti teškoće na našem križnom putu do smrti, jer iza smrti slijedi život vječni.

Koljnof–Kiseljak

Službeno zapečaćeno prijateljstvo i suradnja

Med gradišćanskimi naselji Koljnof je prvi koji je uspostavio vezu s Hrvatima na području Bosne i Hercegovine, a svoje sprijateljavanje s gradom Kiseljakom pred kratkim su na velikoj svečanosti ovjekovječili svojim potpisom prvaci dvih općina.

24. marcijuša, u četvrtak otpodne velikobrojnu delegaciju iz Kiseljaka je pogostio Koljnof, a pri svečanom aktu prvi put su ovdje pozdravljeni Nikola Đukić, veleposlanik, ter Jasna Šafhauzer, prva savjetnica Veleposlanstva Bosne i Hercegovine. Za himnami dvih država načelnik Koljnofa Franjo Grubić je uz ostalo rekao: – *Današnji dan je lip i srićan za nas Koljnofce, ne samo zato kad sunce sviti, nek i zato jer nam je došao dan, na kom se potpisuje suradnja, ku smo si željili s obadvi stran. Načelnik Kiseljaka se je upoznao s našim dr. Franjom Pajrićem ki je motor hrvatskoga života ovdje va Koljnofi, i oni su iskuhali ovu suradnju, misleći da u njoj znamo nešto i napraviti za školu, kulturu i gospodarstvo. Potpisivanje povelje bi bio prvi korak, a ta korak ćemo poduzeti na duga ljeta da ova suradnja bude živa i da srićno skovamo plane na području školstva, jezika, vjere i kulture. Ja se jako veselim da se naša suradnja proširuje ne samo sa starom domovinom nek i s*

Gradišćanski tančeni običaji u izvedbi „Koljnofskoga kola“

Bosnom i Hercegovinom. Morebit u kratkom vrjenu dospenu i oni u Europu pak ćemo biti u istoj obitelji u kojoj ćemo znati na skupnom jeziku razgovarati i obostrano profitirati iz prijateljskih odnosov. Veleposlanik Nikola Đukić je naglasio da u današnjem času katastrofov, nesrić, ekonomske krize i bojev ova svečanost ta red strašnih visti razbije. Kao peljajući diplomat Bosne i Hercegovine u našoj zemlji, posebno je pohvalio dobre prijateljske odnose med Ugarskom i njegovom domovinom. Kako smo od njega nadalje doznali u Ugar-

Koljnofci s veleposlanikom BiH u Budimpešti Nikolom Đukićem i prvom savjetnicom Jasnom Šafhauzer (na sredini)

Mladen Mišurić-Ramljak, načelnik Općine Kiseljak i Franjo Grubić načelnik Koljnofa

skoj jur postoju slična prijateljstva i suradnje med gradi Budimpešta–Sarajevo, Pomaz–Pale, Segedin–Banja Luka i Kapošvar–Mostar. Mladen Mišurić-Ramljak, načelnik Općine Kiseljak, sljedećimi riči se je obratio domaćinom: – *Slučajna poznanstva mogu prerasti u jako kvalitetna i trajna prijateljstva. Mi smo već ostvarili tu suradnju prije svega na polju kulture, pa smo napravili određene turističke izlete. Turizam, kultura, šport, obrazovanje svakako treba Kiseljaku, a uvjeren sam da i vama, kad je u pitanju tradicija, kultura i jezik, a iza svega toga gospodarstvena suradnja bi bila vrhunac naše suradnje.*

Općinu Koljnof predstavio je gostom u kratki crta dr. Franjo Pajrić, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Šoprona. – *Naš cilj je prvenstveno da se očuvamo na ovi prostori kot manjina i moram reći da to nam ne ide uprav najbolje, jer nas je sve manje. U ovom ubrzanom ritmu žitka nije baš lako biti manjinac, kad vas niti većina u svom okruženju previše ne razumi. Zato će morebit naša suradnja s vami Hrvati u Bosni biti plodonosnija nek s našimi dugoljetnimi prijatelji iz Hrvatske s kimi imamo već jako dugu suradnju. I vi znate kako je biti u manjini, a to svoje iskustvo moremo razminjati o jeziku kad nam je potrebna živa hrvatska rič – je rekao inicijator koljnofsko-kiseljačkoga povezivanja. I zato će ova zapečaćena suradnja štartati najprlje na školskom polju jer u koljnofsku Dvojezičnu školu se očekuju dvi učiteljice iz Kiseljaka ke bi pomagale pri nastavi hrvatskoga jezika. Kratki film o Koljnofu su potom skupa pogledali svi pozvaniki, a burni aplauz je sprohadjao potpisivanje povelje o prijateljstvu i suradnji. U kulturnom programu su nastupali tancoši Osnovne škole „Mihovil Naković“, folklorna grupa Koljnofsko kolo i Koljnofski tamburaši.*

-Tiho-

„Muka Isusova“ na Cvjetnicu na hrvatskom i u Baji

Danas, u nedjelju Muke Isusove i u crkvi Sv. Antuna Padovanskog uz nazočnost šačice bajskih Hrvata svetu misu na hrvatskom, uz primjese mađarskog, služio je naš župnik Nijemac vlč. Matthias Schindler, a Pasiju su pjevali članovi crkvenoga zboru pod vodstvom kantora, također Nijemca, Josepha Wernera.

Iako je naša misa danas bila ujutro u 7 sati, bilo nam je zanosno čuti kako nam na koru naši pjevači dočaravaju događaj koji se zbilo prije dvije tisuće godina, a koji se, mi u to vjerujemo, itekako tiče naše sadašnjosti i naše budućnosti, našega kršćanstva, katoličanstva, našega hrvatstva, bunjevaštva, šokaštva, racstva, jer je među pjevačima bilo i Bunjevaca, Raca, Mađara i Nijemaca, a među vjernicima u crkvi i Šokaca i Mađara. Hvala orguljašu Werneru, hvala bivšem predsjedniku bajske Hrvatske manjinske samouprave Šandoru Pančiću, koji je nakon pjevanja kod oltara i ministrirao, hvala Miroslavu Šibalinu, hvala Arpadu Jakabu, hvala Anici, Margiti, Mirjam, Juliji, Jadranci, Feriki Brevajju i ostalima za to prekrasno izvođenje Muke Isusove, a hvala i svima vjernicima koji nisu žalili trud da ustanu na Cvjetnicu u 6 sati ujutro kako bismo zajednički zahvalili Bogu za taj veliki dar i da se napunimo našega dragoga hrvatskog duha.

Bajski Hrvati neće se predati! Bog vas sve

blagoslovio i uime naše male, ali hrabre i ustrajne, snalažljive i odvažne bajske hrvatske crkvene zajednice želim vam svima nadolazeći najveći kršćanski blagdan Uskrs.

Foto: Á. Kollár
Živko Gorjanac

Pisanica od srca gradu Pečuhu

Dva tjedna u Pečuhu, od 18. travnja, ispred prostora Lutkarskog kazališta „Bóbita“ bit će izložena pisanica iz Općine Klostar Podravski, u organizaciji Turističke zajednice Koprivničko-križevačke županije. Pisanicu je

pečuškome gradonačelniku i gradu podno Mečeka simbolično predao ravnatelj Turističke zajednice Križevačko-koprivničke županije Zdravko Mihevc, a nazočne je pozdravila i generalna konzulica Ljiljana Pancirov. Pisanica od srca visoka je dva metra, široka 1,5 metra, teška 35 kilograma, a napravljena od poliestera i oslikana motivima naivnoga slikarstva. Bila je već izložena u Rimu, Milanu i New Yorku, simbolizirajući prijateljstvo, mir i ljubav. Pečuški gradonačelnik Zsolt Páva zahvalio je na daru odsrca, te daru generalne konzulice koja mu je poklonila remek-djelo, drhtalicu, uskrsno jaje koje izrađuju santovačke Hrvatice. Predaji pisanice nazočili su i zamjenik župana Koprivničko-križevačke županije Darko Sobota, predsjednik HDS-a Mišo Hepp te voditelj predstavništva HTZ-a u Budimpešti Marin Skenderović.

KERESTUR – Dr. Karlo Gadanji, rektor Sveučilišta zapadne Mađarske, podrijetlom iz Kerestura, prilikom svakoga blagdana prisjeća se svoga rodnog mjesta i nekim darovanjem ga pomaže. On je utemeljio stipendiju za osnovnoškolce i učiteljice, podario crkvi oltarskom slikom, potpomagao izdavanje raznih knjiga, a prigodom Uskrsa uvijek se sjeti mladih naraštaja, polaznika dječjeg vrtića i učenika osnovne škole pa ih podari prigodnim poklonima. Kada ima vremena, on to osobno predaje, pa mu djeca zahvale malim kulturnim programom. Ove godine, nažalost, profesor nije mogao osobno posjetiti te ustanove, no odgojiteljice i učiteljice podijelile su djeci njegove poklone.

Trenutak za pjesmu

Igor Šipić

HRVATSKA ŠUTNJA Anti i Mladenu

U jednom srcu nema više mjesta za
rastrušnost,
skupilo se, Suzilo, osuzilo.
Može li otvoreno, na stolu,
secirano, srce ikada više voljeti,
može li smoci ljubavi,
pitaš one noći kad se pakao prelamao.
A onda se već budilo,
usta, grlo, vjeđe... tijelo, sve je gorjelo,
iskalo od vrela Cetine,
kapljica špiljskih onkraj Dinare.

Zora je udarala u prozore,
kad se klapne otvorile...
Činio se živim na velikom drvenom
Raspelu.
Stajao je nijemo, drenom prikovan.
Od tog časa nisam ga više zazivao
Generale,
za malo čina isuviše je rasplamsale
slobode.
Zvah ga Prijatelju,
tako je ozdravilo,
tako se ispunilo moje srce.

Gore je čuti osudu nego znati da si
osuđen,
jer osuđen si znatno ranije,
možeš početi pakirati svoje sužanjko
vrijeme.
Osuđen si, osuđen mlinovima Rude,
u prah odlaziš,
jer svoj si vođu naveo žrvnju tuđine.
Teže je čuti osudu nego presuditi na
vrijeme.

Od tog časa i ja sam osuđen,
na rivi pakoštanskoj,
tamo sam pošao sluteći...
pa da budem bliže mu majci...
kad antenom razapnu gorčinu,
patibulumom zabiju u tlo sve hrvatsko...
Što mi je činiti?
Da se stijenom dobacim do pakla,
malo je,
da vriskom poklekнем,
mogao bih probuditi anđele.
U srce, u srce ga posjesti,
pa u Murter povesti...

I tako lutasmo starim mandračima,
pa mu kazivah drevne murterinske lađe,
veselismo se ljepoti očiju svakih starih
vrata.
Nekada su ona dočekivala svoje,
a danas šute.
Mi smo, mi smo ta stara vrata koja danas
šute,
jer riječ se raspala,
raspala se riječ!

18. travnja 2011.

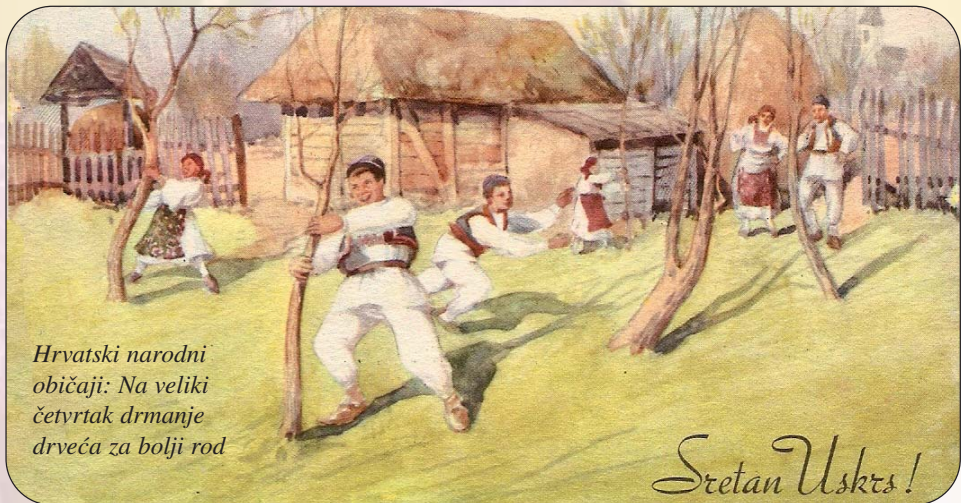
Polijevanje

U Petrovom Selu u južnom Gradišću: Divojke su dičakon s vojskon pisanice pisale, a kad su na vazmeni pondiljak dičaki išli divojčice poljivat, čudakrat s vodon, onda su jin dale te pisanice. Momci na uskrnsni ponedjeljak idu polijevati djevojke, nekada, te još i danas biva da ih polijevaju kantom vode. Danas umjesto pisanica dobivaju novaca.

U Undi je nedavno od Mađara preuzet običaj polijevanja, a nekada su na uskrnsni ponedjeljak krstili u crkvi.

Na uskrnsni ponedjeljak mladići poljevači u Čavolju su posjećivali djevojačke kuće; išli su pješice uz pratnju tamburaša, a imućniji na zaprežnim konjima ili fijakerima. Stupivši u kuću, ukućane su pozdravili: *Faljen Bog, domaćini, je l' primete polivače?* Djevojčina bi mati na to odgovorila: *Ako su momci, takima smo radi.* U Gari drugi dan Uskrsa naziva se i „vodeni ponedjeljak”, naimo u staro vrijeme krstilo se samo na Uskrs i Duhove, i onda se posvetio bunar. Momci su se skupljali po grupama, te s kablovima u rukama, praćeni tamburašima, najčešće bogatiji, krenuli su djevojačkim kućama. Djevojke su momci izvukli iz postelje i na bunaru kablovima zahvatili vodu i polili ih vodom *da ne bi uvenule.* Djevojke su uzvratile šarenim jajima i rakijom. U Čikeriji su djevojke cvijećem kupljenim u dućanu okitile momke te ih častile pisanicama i narančama. U Sentivanu su momci polijevali djevojke noseći u rukama bocu vode te uz pratnju tamburaša posjećivali djevojačke domove. No bilo je gdje se djevojka sakrila, a kada su je našli, iznijeli su je na dvorište pred bunar i polili kablom vode. Tek što je otišla jedna grupa poljevača i djevojka se presvukla, dolazila je druga grupa i sve je počelo ispočetka. Kod ljepših djevojaka to se ponavljalo višekratno. *Polivanje* je obično trajalo do podne. Tamburaši su se plaćali isto kao i kod šibarenja, a i veselje je priređivao domaćin djevojačke kuće. Mladež se poslije večere u seoskoj krčmi okupljala na plesu, koji je trajao do zore. U Aljmašu na prvi dan Uskrsa nije bilo plesa, obično se nije odlazilo na divan ni u goste. Na drugi dan Uskrsa bilo je polijevanje. Muška su djeca išla rodbini i znancima, a momci su se pratili s tamburašima. Djevojku su vodili do bunara i tamo je disciplinirano, dvoje po dvoje polijevali. Kazuje se da je jedna djevojka dobila 22 kabla vode i da je to bio rekord koji se pamti. Koja se cura nije dala politi, uvečer nije smjela ići na *igranku*, plesnu zabavu mladeži. Djevojke su momci polijevali i u bajsom Dolnjaku, a djevojke su ih darivale jabukom ili kruškom išaranom voskom u kojemu je taljena čad.

U Čikeriji je najznamenitiji događaj drugog dana Uskrsa polijevanje. Momci su išli u skupinama ili pojedinačno obilazili djevojačke kuće te najčešće kraj bunara polijevali djevojke. U dar za polijevanje djevojke su momcima davale cvijet ili šareno jaje. Momci su bili lijepo primljeni i ugošćeni. Polijevanje se navečer završilo veselom igrankom.

Hrvatski narodni običaji: Na veliki četvrtak drmanje drveća za bolji rod

I u Santovu je poznat običaj polijevanja. Polijevaju muškarci, napose djeca i momci. Momci su katkad išli polijevati konjskom zapregom uz pratnju svirača. Obično su kazivali:

*Ustaj, curo, i suknuj oblaci.
Evo idu tvoji polivači.*

Kumovi i zaručnici dobili su jaje išarano posebnom pažnjom. Tko dobije takvo jaje taj je morao na proštenju „curi” (djevojci) kupiti medeni kolač. Dječaci s bočicom kolonjske vode posjećuju svoje znance i uz lijepe pozdravne riječi ih poliju. Zauzvrat dobiju šareno jaje i poneki novčić. Dečki su nekad uz pratnju svirača odlazili djevojačkim kućama i polijevali djevojke. Uz kolonjsku vodu, ako je vrijeme bilo ugodno i toplo, rabili su vodu iz bunara. Momke su djevojke darivale raznim pićem i jelom te šarenim jajima. Djevojka je svom zaručniku dala za tu zgodu pripremljeno jaje od drhtavica. Prema usta-

ljenom običaju, mladi su bračni parovi odlazili na objed supruginim roditeljima. Navečer se u gostionici priređivao ples, a trajao je sve do zore.

U Dušnoku su momci išli polijevati djevojke, koje bi se često sakrile po kočacima. Momci su ih otpratili do bunara i polijevali kablovima vode. Djevojke su ih nekada darivale pisanicama, a sada kolačima, pićem i novcima. Drugog dana Uskrsa u pola četiri poslije mise, kada su djevojke izlazile iz crkve, zasvirali su svirači pa su djevojke otplesale dva-tri plesa i otišle se preobučiti kući, zatim su svratile u gostionicu, gdje se zabavljale do 11 sati navečer. U Dušnoku je bivalo do 1925. godine da su djevojke momci postavili u čamac i odveslali njime do sredine jezera Vajaša, gdje su djevojke *zamočili* u vodu. Trećeg dana djevojke kablovima vode polijevaju momke.

Sastavio: Đuro Franković

Undanska kazališna grupa 1934.

SERDAHEL – Kulturno i športsko društvo u suradnji s Hrvatskom manjinskom samoupravom uspješno se natjecalo kod Ministarstva vanjskih poslova za organiziranje tradicionalnog tabora mladeži, koji će se ostvariti od 20. do 26. lipnja u Serdahelu. Radi se o taboru koji svake godine organizira Manjinska samouprava radi okupljanja pomurske mladeži i u kojem uvijek sudjeluju i mladi iz Međimurja. Ovaj put tabor ima nešto drukčije obilježje, dok se lani usredotočilo na manjinske izbore, ovaj put je tematika povezivanje preko granice, veza sa susjednim državama koje još nisu članice Europske Unije, naime natječaj treba ostvariti dok Mađarska predsjedava Europskom Unijom. Naziv je tabora „Iz zajedničke prošlosti u zajedničku budućnost”. Sudionici tabora preko tjedan dana pratit će razna predavanja o zajedničkoj prošlosti Pomurja i Međimurja, o zajedničkom jeziku, o književnosti Hrvata u Mađarskoj, ustrojiti će se prevoditeljska radionica, upoznat će se s prirodnim zalihama tog područja, bit će im organizirano natjecanje o poznavanju Europske Unije, organizirat će se izlet u Budimpeštu, gdje će posjetiti parlament te Izdavačku kuću Croatica, odnosno izlet u Međimurje. U okviru tabora KUD Tanac prikazat će folklornu baštinu Hrvata u Mađarskoj.

POMURJE – Stigli su rezultati predsmotre Međimurske popevke, izvijestio nas je predsjednik Društva Horvata kre Mure Ladislav Gujaš. Predsmotre Međimurske popevke održane su u Donjem Kraljevcu, u Murskom Središću i prvi put u povijesti Popevke u našem Pomurju, u Keresturu. Predsmotra je bila 19. veljače u Keresturu na kojoj je nastupilo 17 izvođača, devet solista i osam pjevačkih zborova. Stručno povjerenstvo, u kojem su bili: predsjednik Stjepan Hranjec, prof. dr. sc. Branimir Magdalenić, Dragica Karolina Šimunković i Miroslav Novak, trebalo je izabrati za središnju smotru Međimurske popevke, koja će se održati u Nedelišću 4. lipnja, sveukupno od 55 izvođača. Na središnjoj smotri Pomurje će zastupati Pjevački zbor KUD-a Sumarton s pjesmom „Vu verčaku ružice sem brala”, Ženski pjevački zbor iz Mlinaraca s pjesmom „Sončece čerleno” i Keresturkinja Margita Andrašek s pjesmom „Devetsto petnajstom leti”. U dječjoj kategoriji za dječju smotru, koja će se održati u Svetom Martinu na Muri 7. svibnja, izabrani su solisti Alex Kozma, učenik 3. razreda iz Sumartona, s pjesmom „Sumartonek” i Barbara Kőnig, gimnazijalka iz Serdahela, s pjesmom „Dremle mi se”.

Bogati programi na Danima hrvatskoga jezika i kulture u Serdahelu

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave „Stipan Blažetin” i Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski”, od 18. do 25. ožujka u Serdahelu su održani Dani hrvatskoga jezika i kulture. U nizu programa, među kojima je bilo predavanja, prikaz igara, kviza, programa o gastronomiji i folkloru, sudjelovali su mještani i žitelji iz okolnih hrvatskih naselja od polaznika dječjih vrtića, preko mladeži do umirovljenika.

Predavanje dr. Stjepana Lukača

Dani hrvatskoga jezika prvi put su organizirani još lani na poticaj knjižničarke Erike Balažin Meggyesi, a ovaj put se pridružila i hrvatska manjinska samouprava želeći proširiti niz priredaba na sve naraštaje naselja, istaknuvši time vrijednosti svega onoga zbog čega se Serdahl smatra hrvatskim naseljem. Vijećnici manjinske samouprave željeli su posvetiti pozornost na vrijednosti pomorskoga kraja, osmislili programe za užu i širu publiku, od intelektualnih do zabavnih tema. U predvorju mjesne osnovne škole 18. ožujka započeli su programi Dana hrvatskoga jezika. Niz priredaba otvorio je Stjepan Turul, predsjednik manjinske samouprave, prisjećajući se okolnosti koje utječu na jačanje ili slablje-

nje pojedinih jezika, spominjući kako je upravo ovih dana umro jedini govornik jezika boja, da su neki poznati ljudi u svijetu svoju slavu postigli pišući upravo na tuđem jeziku. Prema njegovim riječima, s Danima hrvatskoga jezika organizatori su željeli istaknuti bogatstvo koje posjeduju pomurski Hrvati, koje ne treba zaboraviti ni u suvremenim tijekovima, nego ih treba prilagoditi trendovima, kako bi nadalje bogatili život ljudi. Hrvatska manjinska samouprava u budućnosti bi željela posvetiti posebnu pozornost održavanju veza s osobama podrijetlom iz toga mjesta, koji su studiranjem stekli znanje čime bi preko raznih predavanja mogli obogatiti i svoje rodno mjesto. Upravo je s takvom namjerom organizirano predavanje dr. Stjepana Lukača, koji se rado odazvao pozivu manjinske samouprave.

18. ožujka Dramatizirani kajkavski Marijin plač iz Erdelja

Dr. Stjepana Lukač, profesor Sveučilišta ELTE, još u svome rodnom mjestu nije uspio predstaviti svoju knjigu Dramatizirani kajkavski Marijin plač iz Erdelja. Na predavanje je stiglo tridesetak znatiželjnih, većinom pedagozi i profesorovi, bivši studenti. Erika Balažin Meggyesi s učenicima škole pripremila se s prigodnim programom, čitanjem nedavno zabilježene molitve u selu, te prikazivanjem dijapozitiva o nekadašnjim vjerskim slikama koje su se čvale u mjesnoj crkvi. Profesor dr. Stjepan Lukač u svom uvodu obratio se slušateljima na kajkavskome narje-

Stjepan Horvat prikazao je kako se izrađuje zvono

čju koji je, kako reče, neko vrijeme također bio službeni jezik Hrvata, nažalost, izgubio je taj status, ali je njegova vrijednost još uvijek golema. Na tom je jeziku pisan i prekrasni Marijin plač pronađen u Erdelju. Odakle je takav kajkavski tekst dospio u Transilvaniju, kako je odgonetnuo podrijetlo tekstopisca, kamo treba smjestiti djelo s književnopolitijsnog stajališta, te je govorio o raznim zanimljivim podrobnostima istraživačkoga rada. Nakon vrlo zanimljivog predavanja postavljeno je pitanje slušatelja, kakav je odjek imala knjiga u matičnoj domovini. Premda je bila predstavljena i u Hrvatskoj, profesor smatra kako s obzirom na značenje toga djela, nije dobila dovoljno pažnje.

Igre baka i djedova

U okviru tjedna u mjesnoj školi, knjižničarka Meggyesi na satima hrvatskoga jezika prikazivala je nekadašnje dječje igre. Naučili su njihove nazive na zavičajnom govoru. Isprobali su kako se tjera *broč*, kako se zavrti *čiga*, kako se za igru poslužio orah ili mali novčići, odnosno *štubleki*. Djeca su uživala u igrama, pa su vijećnici manjinske samouprave odlučili da će i ubuduće organizirati takve igre.

22. ožujka

Prikaz izrade zvona

Kako se izradilo zvono i kako se može i danas izraditi za konje, telad, ovce ili za velike sanjke školarcima je prikazao Stjepan Horvat, sakupljač i njegovatelj hrvatske baštine. On je na hrvatskom jeziku ispričao kakvo je značenje imalo zvono pri čuvanju životinja, kako su i životinje prepoznale zvuk zvona, te kazivao nekadašnje dogodovštine o pronalasku nestalih ždrebadu pomoću zvona. Po originalu, zvono se izrađuje od mjedi (bakra), no to se u školskim prilikama nije moglo prikazati, naime treba čak 900 stupnjeva topline da bi se mjed mogla taliti, pa je g. Horvat to učinio od voska. Razni kalupi, kvarceni pijesak, vrući vosak i vješte ruke uspjele su izraditi zvono i od voska.

22. ožujka

Kviz „Izgradimo most na Muri“

Na Kviz preko kojeg je izgrađen most prijateljstva na Muri sudjelovali su u miješanim skupinama učenici viših razreda iz Draškovca, Kerestura i Serdahela. Vijećnica manjinske samouprave Bernadeta Blažetin s gimnazijalkama Tamarom Tišler i Vivien Vuk pripremile su razne šaljive zadatke o poznavanju područja Pomurja i Međimurja. Među zadacima bilo je prepoznavanje znamenitosti mjesta preko fotografija, prepoznavanje melodija pučkih popijevaka toga kraja, prepoznavanje značenja riječi kajkavskoga govora, rješavanje križaljaka, čitanje učenika iz Hrvatske na mađarskome jeziku, traženje napisa iz Hrvatskoga glasnika i drugi zadaci.

Plesačnicu su vodili Gordana i Vjekoslav

Ivana Beti, dr. Erika Rac i Ladislav Gujaš u ulozi ocjenjivača ocijenili su razne zadatke pojedinih skupina. Svaka je družina podarena skromnim poklonima, te receptnom knjižicom projekta «Puna zdel», koju je poklonila mjesna samouprava.

25. ožujka

„Uviri u kuhinju svoje bake“

U kuhinji doma kulture okupila su se djeca, djevojke, mame da se s pomoću tete Marije Koša kuhaju stara tradicionalna jela. Učiteljica Marta Lukač iz Sumartona potpomagala je kuhare s domaćim kravljim mlijekom od čega se može napraviti jako fina *zlevanka*. Zajedničkim snagama su ispečene *zlevanke*, obične, bez jaja, s višnjama, *kalamperčica*, *makfiči*, *kuržnača*, netko je donio kukuruznu *zlevanku*, netko krpice, no fine slastice ubrzo su nestale.

25. ožujka

Plesovi pomurskih i baranjskih Hrvata

Program se nastavljao u domu kulture s plesačnicom. Stigli su zainteresirani iz raznih naselja, pa je bilo plesača od mališana do umirovljenika. Uza živu glazbenu pratnju sumartonskih tamburaša i harmonikaša Marka Gujaša pomurske je plesove predstavila Gordana Gujaš, voditeljica odraslih plesača KUD-a Sumarton, a baranjske plesove Vjekoslav Blažetin, plesač Folklornog ansambla „Tanac“. Sudionici plesačnice zamolili su organizatore da slične plesačnice organiziraju i ubuduće jer je atmosfera vrlo dobra, ples je dobar i za rekreaciju, a usput se nauči nešto i o folkloru Hrvata u Mađarskoj.

Beta

Stare igre na satima hrvatskoga jezika

NARDA – Hrvatska manjinska samouprava sela je početkom tajedna pokrenula jezični tečaj. Lektorica hrvatskoga jezika na sambotelskom Odsjeku kroatistike, Nataša Možgon će tajedno jednoč putovati u Nardu i zavježbati hrvatski jezik s petnaest najavljenikov, med kimi su sridnjoškolci, studenti i odraščeni ljudi. Ima nekoliko početnikov, ali većinom su „dijaki“ ki bi usavršili svoje znanje. Prvi dio tečaja će durati do kraja majuša, a jezični sastanki će se nastaviti u septembru. Cilj je, naravno, polaganje jezičnoga ispita, po mogućnosti jur sridnjega stupnja.

KUKINJ – U domu kulture 30. travnja, s početkom u 19 sati tamošnji KUD Ladislava Matuška priređuje svoju već tradicionalnu godišnju samostalnu večer. Predstavit će se sve sekcije Društva: pjevački zbor, plesna skupina i orkestar. Voditelj je KUD-a Ivo Grišnik.

PEČUH – Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom Miroslava Krležu u Pečuhu, 30. travnja priređuje oproštanje maturanata Hrvatske gimnazije. Oproštajna svečanost počinje u 10 sati u predvorju spomenute ustanove. Oprašta se 28 učenika 12. razreda, razrednica im je profesorica Marta Gergić.

BUDIMPEŠTA – U predvorju budimpeštanskog HOŠIG-a u subotu, 30. travnja, s početkom u 13 sati, priređuje se oproštajna svečanost gimnazijalaca 12. razreda; ove školske godine 18 učenika. Razrednici su Lilla Dombai i Žolt Ternak.

BUDIMPEŠTA – Misa na hrvatskom jeziku u crkvi Svetog Mihovila, u budimpeštanskoj Vackoj ulici služit će se u nedjelju, 24. travnja, s početkom u 17 sati. Misu služi velečasni Vencel Tot.

SUMARTON – I ove se godine Sumartonski lepi dečki pripremaju na Festival kre Mure i Drave, koji se održava u Prelogu 30. travnja. Sumartonski tamburaši se pripremaju s novom pjesmom „Marice“, čiju je glazbu i aranžman napisao Zoltan Barat, a tekst Joža Đuric na kajkavskom narječju.

BUDIMPEŠTA – Jezikoslovni zavod pri Mađarskoj akademiji znanosti, uza sudjelovanje voditelja, ravnatelja manjinskih znanstvenih zavoda u Mađarskoj, u uto-rak, 26. travnja, s početkom u 14 sati organizira okrugli stol poradi izradbe zajedničke strategije koja osigurava pozadinu neprekinutog istraživačkoga rada u svezi s manjinskim zajednicama u Mađarskoj. Mjesto je sastanka Jezikoslovni zavod, Budimpešta V, Benczúrova 33.

Blagdanom Cvjetnice započeo Veliki tjedan

Pjevanje Muke Isusove u Santovu

Katolici diljem svijeta, u nedjelju, 17. svibnja, slavili su blagdan Cvjetnice, kada se Crkva spominje Isusova ulaska u Jeruzalem u dane prije Pashe, posebice njegove muke i smrti koja je uslijedila nakon toga. Kada je ulazio u Jeruzalem, narod ga je dočekaao mašući palminim i maslinovim grančicama. Blagdan Cvjetnice slavi se tjedan dana prije Uskrsa, a njime se simbolično označava ulazak u Veliki tjedan.

Misno slavlje hrvatske zajednice u Santovu na Cvjetnicu započelo je blagoslovom macinih grančica i ophodom hrvatskih vjernika u župnoj crkvi, koji su predvodili crkveni odbornici hrvatske zajednice i župnik Imre Polyák.

Na misi, već po tradiciji, otpjevana je Muka Gospodina Isukrsta iz Evanđelja po Mateju, u kojoj se posebno ističe Isusova patnja, a prilika je to za prisjećanje na žrtvu i muku. Cvjetnica je ujedno i simbol Kristove mučeničke ljubavi, ali i njegove smrti, u njoj se proživljava i vlastita patnja, te poniženje.

Svake godine Muku na hrvatskom jeziku izvode članovi hrvatskoga crkvenog zbora i drugi vjernici, njegujući pučko pjevanje na šokačkoj ikavici. Neki već desetljećima pjevaju, a hvalevrijedno je što se posljednjih godina uključuju i mladi naraštaji. Spomenimo da su ove godine Muku pjevali Stipan Gorjanac (Evanđelist), župni kantor Žolt Širok (Isus), Živko Štimac (Juda, Kajfa), Joza Mandić (Pilat), Joso Šibalin (Petar), Blaženka Mandić, Dijana Mandić (Sluškinje), Darinka Orčik (Žena), a osim njih u zboru su pjevali još Marija Rokuš Orčik, Marica Jelić Mandić, Anica Đurić Gorjanac, Anica Filaković, Marija Daražac Blažev, Marica Balatinac Kisszabó, Marija Fucin Zuban, Marta Vig Čahut, Eva Gorjanac Galić, Marija Rokuš Balatinac, Stipan Balatinac i Miroslav Balatinac.

Budući da je u tijeku mađarska crkvena godina, ove godine svi glavni obredi u santovačkoj župi, tako i Muka na Veliki petak, izvode se na mađarskome, a plač ili jadikovanja proroka Jeremije na Veliki četvrtak, petak i subotu na hrvatskome jeziku. Osim toga na Veliku subotu na kraju mise, koja počinje u 19 sati, ophod Uskrsnuća je na hrvatskome jeziku. (Iduće godine, kada će biti hrvatska crkvena godina, glavni obredi, među njima i Muka na Veliki petak bit će na hrvatskome jeziku.) Misna slavlja na hrvatskome jeziku na prvi i drugi dan Uskrsa počinju po nedjeljnome misnom redu, u 11.15 sati.

Tekst i slika: S. Balatinac

Ophod hrvatskih vjernika u župnoj crkvi

Misa je započela blagoslovom macinih grančica

Kip Putujuće Celjanske Marije dospio u Bizonju

Bizonjci su od ulaza sela do crkve sprohodu kipa Celjanske Madone

Štatu Blažene Divoce Marije dospila je iz Beča u Bizonju

Bizonjska crkva ljetos svečuje 200.

obljetnicu postojanja (Foto: Tiho)

Pol ljeta je kip Putujuće Celjanske Marije boravio u Beču kod Hrvatske katoličke misije u crkvi Am Hof, otkud je dospio 25. mrcijuša, u subotu u Bizonju, kade će ostati do kraja augustuša. Delegacija od 40 Bizonjcev je pod peljanjem dr. Ivana Šmatovića i ešpereša, bizonjskoga farnika Kálmána Szalaia s jednim autobusom putovala u glavni grad Austrije. Fra Ilija Vrdoljak u Beču je u svojem oproštajnom govoru zbogomdao Svetoj Bogorodici s timi riči da ki se obrne k njoj molitvom, mir i uslišenje si najde u Božjoj milosti.

Hodočasnici su otpodne oko 15 uri dospili na granicu Bizonje, kade su je dočekali mnogobrojni vjernici uz molitvu, skupa s dušobrižnikom Joškom Drobilićem. U prošeciji i uz svirku Bizonjskih tamburašev su ljudi zašli do crkve u koj su zvonu prvi put pozdravili kip Putujuće Celjanske Marije u ovom selu. Dovidob su za jedno ljetu imali štatu Blažene Divoce Marije iz Celja na tlu Ugarske, Hrvatski Židan (1992/93), Koljnof (1997/98) i Petrovo Selo (2000/01).

Bizonjsku crkvu, ka ljetos svečuje 200. obljetnicu postojanja, napunili su vjernici pri svetoj maši u koj se molilo za katoličanske familije dotične crkvene općine. Za svečevanjem na farskom dvoru su bili svi nazočni pozvani na agape. Kako nam je napisao Balaž Martinšić, grupe ke planiraju shodišće k Putujućoj Celjanskoj Mariji moru se javiti kod bizonjskoga farnika Kálmána Szalaia na telefonu 96/220-051 (navečer), ali kod bizonjske mladine na mailu: bizonja2011@gmail.com. Vjernici, celjanski hodočasnici iz južnoga Gradišća predvidjaju hodočašće k Putujućoj Celjanskoj Mariji piše do Bizonje, početkom majuša.

-Tiho-

Foto: Ištvan Radak i Ágota Kalinkó

Izlet u Nacionalni park Dunav–Drava

Foto: Rebeka Erdorf

U jutarnjim satima 9. travnja okupljali se Katoljci pred domom kulture. Roditelji su s djecom stizali svojim kolima kako bi krenuli prema selu Kuljketu. Ondje su nas čekala dvojica zaprežna kola. Bilo nas je 32.

Prvo smo pogledali Nacionalni park Dunav–Drava. Djeca su bila oduševljena, uživala su voziti se kolima i gledati livadu punu ovaca. Vodič János Gregorics objašnjavao nam je sve što se tamo nalazi. Vidjeli smo mnogo divljači, slušali ptice pjevačice, promatrali uplašenog zeca i nezaboravne žabe. Put je trajao oko dva sata.

Vrativši se u selo, pogledali smo muzej bijelih roda. Mnogo štošta smo vidjeli i saz-

nali o rodama, o njihovu načinu života, kako si grade gnijezdo i odgajaju svoje ptiće. Zatim smo u parku postavili kotlić i kuhali jer svatko je bio jako gladan. Bilo je jako hladno, vjetar je neprestano puhao sve jače, no mi smo bili jači i dobro smo se osjećali. Djeca su puštala zmajevе i loptala se. Oko pet sati krenuli smo krivudavim putovima kući.

U Mohaču smo još jednom pogledali dunavsku skelu i jeli sladoled.

Zahvaljujemo Ági Sipos koja je uvelike pridonijela uspješnosti ovoga nezaboravnog izleta.

Guganka

Hrvatska manjinska samouprava u Kaniži za djecu hrvatske skupine Dječjeg vrtića u Rozgonyievoj ulici, čija je odgajateljica Magdalena Havaši, organizirala je izradbu izvornih pomurskih pisanica što je prikazala je Jelena Kőrösi

VESELI DAN NAM JE NASTAL

Veseli dan nam je nastal
Ar Kristuš se je gori stal.
Veselo, radosno, pobožno
spevajmo:
Ale, aleluja.

Marije grobu šetuju,
Telo pomazat želeju,
Tam došle i vidle da grob je
Otpert.
Ale, aleluja.

Kad one grubu pristupje,
Svetog angela tam našlež
Kaj se iskazal veselje nazveščal.
Ale, aleluja.

*Marija Rodek, Sumarton
Sakupio: Đuro Franković*

Uskrs

Jaje, simbol života

Po paganskim vjerovanjima, jaje je simbol novoga života. Tako s proljećem i ponovnim rađanjem prirode posebno značenje dobiva uskrsno jaje, pisanica. Ususret blagdanima za vaš svečani stol nudimo niz prijedloga za jela pripremljena od jaja.

Uskrsni doručak

Sastojci

20 dag šunke, 4 rajčice, 4 jaja, 1 žlica senfa, 3 žlice hrena začinjena octom, sol, mljeveni papar, 5 dag maslaca, 2 dcl mlijeka, 2 žlice brašna, glavica zelene salate, mladi luk, krastavac, rajčica, rotkvica.

Priprema

Jaja skuhamo utvrdo, ohladimo, prerežemo te odvojimo bjelanjke od žumanjaka. Šunku sitno narežemo ili sameljemo. Od maslaca, brašna, i mlijeka skuhamo bešamel umak. Umak ohladimo, zatim umiješamo hren začinjeno octom, usitnjene žumanjke začinjeno solju, paprom. Šunku izmiješamo s jednom žlicom hrena, senfom, posolimo i popaprimo. Rajčicama odrežemo kapice i izdubimo mekani središnji dio te ih napunimo nadjevom od šunke, a polovicu bjelanjaka s kremom od hrena. Rajčice poklopimo kapicama od rajčica. Sve zajedno složimo na tacu koju smo obložili listovima zelene salate te ukasimo povrćem po želji (mladi luk, rotkvica, krastavac).

Nabujak od tjestenine sa šunkom

Recept za nabujak od tjestenine potječe iz Austrije

Sastojci

30 dag uvijenog tijesta na kocke, 20 dag kuhane dimljene šunke (narezane), 4 jaja, 10 dag mekanog maslaca, 125 g kiselog vrhnja, 1 žlica peršina, 10 dag naribanog sira, sol, papar, muškati oraščić, maslac i krušne mrvice za posudu za pečenje.

Priprema

Tijesto skuhamo prema uputama u slanoj vodi. Ocijedimo. Posudu za pečenje namažemo maslacem i pospemo krušnim mrvicama. Kuhanu šunku narežemo na kocke. Odvojimo bjelanjke od žumanjaka. U većoj posudi maslac izmiješamo do pjene, dodajemo (hrabro) sol, papar i muškati oraščić. Dodajemo žumanjke jedan po jedan i izradimo. Potom dodamo šunku narezanu na kocke, kiselo vrhnje, usitnjeni peršin i skuhamo te ocijedeno tijesto. Bjelanjke posolimo i istučemo u kremastu pjenu te dodamo pripremljenoj masi. Sve zajedno izlijemo u pripremljenu posudu za pečenje, poravnamo vrh i pospemo naribanim sirom. Nabujak pečemo 45 minuta na temperaturi od 190 C°.

Tri vrste punjenih jaja na podlozi od zelene salate

Sastojci

12 tvrdo kuhanih jaja, sol, svježe samljeven crni papar, 3 i pol žlice majoneze, 1 žličica samljevenog currya, pola šalice usitnjenih listova bosiljka, 3 žlice majoneze, 3 žlice slatkog vrhnja, 2 žličice senfa, 1 žlica naribanog kiselog krastavca.

Priprema

Jaja skuhamo, ogulimo i prepolovimo po dužini. Pažljivo izvadimo žumanjke i u svaku od tri posude stavimo po četiri žumanjka koje potom usitnimo vilicom. U prvu posudu dodamo majonezu, curry, sol i papar te dobro izmiješamo. U drugoj posudi izmiješamo 3 žlice majoneze s nasjeckanim listovima

bosiljka, posolimo i popaprimo. U treću smjesu umiješamo slatko vrhnje, pire od kiselog krastavca i senf, posolimo i popaprimo. Malom žlicom punimo polovine jaja. Tacu po želji ukasimo listovima zelene salate pa možemo predati punjena jaja.

Gratinirana (zapečena) jaja sa sirom

Sastojci

4 jaja, 2 dag maslaca, 2 žlice kiselog vrhnja, 1 dag kapara, 1 žlica naribanog sira. Za umak: 5 dag maslaca ili margarina, 2 žlice brašna, 1 šalica mlijeka, pola šalice kiselog vrhnja, 1 žumanjak, 5 dag ribanog sira, sol.

Priprema

Tvrdo skuhanu jaja prerežemo po dužini, izvadimo žumanjke te ih usitnimo vilicom ili sitom, izmiješamo s maslacem, kiselim vrhnjem, naribanim sirom i sitno nasjeckanim kaparom. Pripremljenom smjesom punimo bjelanjke. Za umak napravimo svijetlu zapršku od maslaca i brašna, skinemo s vatre i postupno dodajemo hladno mlijeko, miješajući mikserom zakuhamo do vrenja, potom ohladimo na mlako. U pripremljeni umak dodamo kiselo vrhnje, žumanjak, naribani sir te posolimo. Polovinu umaka ulijemo u vatrostalnu posudu, na to složimo punjena jaja i polijemo ostatkom umaka. Vrh pospemo naribanim sirom i pečemo 30 minuta da dobije crvenkastu boju.

Sisački branitelji o Domovinskom boju

Prezentacija knjig i politička spravišća u južnom Gradišću

Pri četarskoj prezentaciji knjig. Sliva: Željko Maljevac, Ivica Pandža Orkan, Željko Kardaš, Marjan Gašljević i Ivan Radoš

Zahvaljujući hrvatskim manjinskim samoupravama Petrovoga Sela i Gornjeg Četara, sa sisačke strane pak novinaru Željku Maljevcu ki je jedan od autorov bojne knjige „Zapisi s Banovine“, zainteresirani Gradišćanci su imali nedavno jednu od rijetkih prilika kad su opširno mogli čuti o Domovinskom boju. Naime, gori spomenuti entuzijast ki je pred nekoliko ljet povezao sisački Folklorni ansambl „Ivan Goran Kovačić“ s HKD Četarci, organizirao je u svojem gradu i prikupljanje knjig za četarsku seosku knjižnicu, sad je predložio suautoru bojnoga „dnevnika“ Marjanu Gašljeviću, umirovljenomu pukovniku i savjetniku Sisačko-moslavačke županije za hrvatske branitelje Ivici Pandži Orkan, i bojniku ter ujedno predsjedniku skupštine Sisačko-moslavačke županije Željku Kardašu posjet Gradišću. Iako je ravnatelj Hrvatskoga memorijalno-dokumentacijskoga centra Domovinskoga rata dr. Ante Nazor bio u Sambotelu, zbog drugih obaveza jur nije mogao biti nazoči pri prezentaciji knjig, ali je kot zamjenika ostavio med nami mladoga povjesničara Ivana Radoša. Petočlanu delegaciju je u Petrovom Selu 25. marcijuša, u petak otpodne, pred kulturnim domom dočekala predsjednica petroviske Hrvatske manjinske samouprave Ana Škrapić-Timar, s kom su gosti i posjetili znamenitosti našega sela. U mjesnoj čuvarnici je seoski liktar Viktor Kohut i zastupnice Seoske samouprave svečano primili ne samo spomenutu delegaciju nego i člane Nogometnoga kluba „Vihor“ iz Baške, ki su ta vikend u Sambotelu gostovali, ali su se rado odazvali pozivu na promociju knjige. Predstavljanje izdanja iz 2009. ljeta, u mjesnom kulturnom domu, je započeo Željko Kardaš ki je jedva mogao zatajiti svoju sriću da se nalazi med sunarodnjaki u Ugarskoj i ki je prikdao iskrene pozdrave matične nam zemlje. Domovinski rat, u kom se je borio kot pomoćnik zapovjednika elitne II. Gardijske brigade, nazvao je najsvetijim događajem,

pomoću čega je stvorena samostalna Hrvatska, dodajući „nismo mi izazvali Domovinski rat, mi smo se branili u pravednom obrambenom ratu. Svaki narod ima pravo odlučiti o svojoj budućnosti, a velikosrpska politika nam to nije dopustila“. Tako je zvučao uvod u bojne povidajke kad je rič prikzeo umirovljeni pukovnik oružanih snag Republike Hrvatske Ivica Pandža Orkan ki je tijekom boja šest put odlikovan od dr. Franje Tuđmana, dvakrat teško ranjen i na svojem tijelu i danas nosi dva metara šavov. – *Dolazim s područja ko je teško stradalo u Domovinskom ratu. U našoj županiji su srpski teroristi ubili 1600 hrvatskih civilov. Na našem području poginulo je 560 hrvatskih vojnikov i policajcev ter ubijeno je šesnaestero dice, mlađi od 15 ljet starosti, da ne spomenem srušene crikve, hiže, fabrike i sve muke, što je pretrpio hrvatski narod – je pretrpio hrvatski narod – je nabrajao strahote pukovnik Orkan, ali pohvalno je govorio o Ugarskoj u svezi s prvimi oružji ter opskrbljavanja biguncev. Svoj govor je završio s „Hrvatska je iznad svega, samo je Bog od nje veći, a hrvatski narod preći!“ Potom su došli na red autori knjige „Zapisi s Banovine“, novinar i hrvatski branitelj Željko Maljevac i vojnik Hrvatske vojske Marjan Gašljević, ki su se uputili u pisanje da se ne zabu strahote, zločini počinjeni na području Hrvatske. Dokle se je Željko naslonio kao novinar na sirove podatke i činjenice u predigri ovoga boja u svojoj užoj okolici, Marjan Gašljević je svoje pero pripravio i zavolj emotivnih razlogov. – *Ja sam rođen na Banovini, na desnoj obali Kupe, u selu Vidu-**

ševcu, kade je sva kuća sravnana sa zemljom. Za 87 ljudi se još ne zna kade su i što se s njimi zgodalo. Ja sam pisao na način, kako sam se osobno čutio. Kot jedan običan človik, ki je otkinut od svoje obitelji, otkinut iz svojega toploga doma, istiran na polje, u lug kade su pucali po meni i po moji prijatelji. Pisao sam iz srca i tako, kako sam se čutio, braneći svoju domovinu. Ivan Radoš je i ovde, kako dan kasnije u Gornjem Četaru, predstavio to mukotrpno, ali zvanaredno vridno djelovanje u okviru čega se nastoju spasiti dokumenti Domovinskoga boja u Hrvatskom memorijalno-dokumentacijskom centru Domovinskoga rata u Zagrebu. Gosti su u naši seli za dar ostavili nekoliko knjig za knjižnice, organizatore i zainteresirane Gradišćanske Hrvate. Drugi dan se je izaslanstvo Sisačko-moslavačke županije strefilo s predsjednikom skupštine Željezne županije Ferencom Kovácsom, u nazočnosti predsjednika Županijske hrvatske samouprave Štefana Krizmanića. U protokolarnom susretu je bilo rič o mogućoj suradnji dvih županij, ku su obadvi strane ocijenile poželjnom prik ovde živećih Gradišćancev. Slijedeća štacija je bila u programu proslava na 20. obljetnici Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, u Sambotelu, a uvečer još jedna promocija bojne knjige u Gornjem Četaru, kade dugo u noć su odgovorili na pitanja u zvanaredno toploj prijateljskoj atmosferi sisački gosti, ki su još i većpiti izrazili želju za povratkom u Gradišće.

–Timea Horvat-

Susret s predsjednikom skupštine Željezne županije Ferencom Kovácsom

Na kongres sa članstvom zabilježenim do 30. lipnja

Joso Ostrogonac

Jozo Solga i Ivan Gugan

Sukladno odredbama Statuta Saveza Hrvata u Mađarskoj, predsjednik Joso Ostrogonac sazvaio je sjednicu Predsjedništva narečenog tijela, koja je održana u 8. travnja u vijećnici Hrvatske državne samouprave (Budimpešta VIII, Bíró Lajos u. 24). Sastanku nisu nazočili Ladislav Gujaš, predsjednik Udruge Horvata kre Mure, i Martin Ispanović, predsjednik Zemaljskog vijeća SHM-a, ostali članovi Predsjedništva su se odazvali. Za sastanak je predložen ovaj dnevni red: 1. Donošenje odluke o raspisivanju natječaja za ravnatelja Neprofitnog poduzeća Croatica za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost; 2. Članstvo SHM-a; 3. Datum i dnevni red sjednice Zemaljskog vijeća SHM-a. Nakon utvrđivanja kvoruma i prihvaćanja dnevnoga reda prišlo se radu, a za zapisničara je povjerena Angela Šokac Marković. Prihvaćen je tekst raspisivanja natječaja za ravnatelja Neprofitnog poduzeća Croatica za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost. Nazočne je Ostrogonac upoznao s aktualnostima, predanih natječaja i izradbom natječaja koji su u tijeku, tražeći prijedloge za natječaje za programe državnoga karaktera pod okriljem Saveza Hrvata u Mađarskoj. Zamolio je nazočne neka pošalju precizno izvješće o prošlogodišnjem radu i izvješća za razdoblje od prošloga kongresa kako bi mogao pripremiti izvješće za idući kongres. U drugoj točki dnevnoga reda prišlo se staroj temi, članstvu SHM-a. Raspravljalo se oko dvije opcije, o članstvu koje čini staro članstvo od 1990. godine, ili novo članstvo od izvanrednoga kongresa naovamo, o odnosu članstva pravnih osoba i pojedinca i načinu te omjeru slanja delegata na kongres. Joso Ostrogonac pozvao je na razumni kompromis i na što skorije sazivanje kongresa. Neke su regije već revidirale članstvo, nekima to još predstoji. Zaključeno je da je glede delegiranja valjana odluka Predsjedništva kako iza 25 članova (naravna osoba) ide pravo slanja jednog delegata na kongres, te kako svaka učlanjena udruga (pravna osoba) u Savezu ima pravo poslati po jednog delegata. Zaključeno je kako je član neke civilne udruge onaj koji je potpisao njezinu pristupnicu i čije ga je nadležno tijelo primilo za člana, to je zakonska norma koja vrijedi i za civilnu udrugu Savez Hrvata u Mađarskoj. Zaključeno je da se poradi koliko se može do 30. lipnja, te tim datumom neka je pitanje članstva riješeno (valjana pristupnica + uplaćena članarina), i po tom članstvu će se sazvati kongres. S prihvaćenim se zaključcima ide na Zemaljsko vijeće koje će donijeti odluku i snositi njene moguće posljedice. Predsjedništvo je zaključilo kako kongres treba sazvati najkasnije za listopad, te predložilo formiranje Radne grupe za izradbu nacrtu budućega Statuta koji će se nositi pred kongres na prihvaćanje. Zaključeno je kako će se izradba povjeriti pravniku specijaliziranom za pravo civilnih udruga, te kako Savez treba biti organizacija fizičkih osoba.

bpb

„Koprive“ pozivaju

Vazmena prezentacija CD-ploče „Gizdav sam da sam Hrvat“

„Gizdav sam da sam Hrvat“ – pod tim naslovom su snimili svoj glazbeni prvijenac petrovski tamburaši Koprive. Na cedejki ćemo moći čuti šest novokomponiranih (iz pera Andraša Handlera i glazbom Roberta Harangozoa) i šest domaćih, poznatih i manje poznatih jačak. U Otočcu (Hrvatskoj) snimljeni najnoviji petrovski album predstavlja se u Petrovom Selu na Vazmeni pondiljak, s početkom od 19 uri u mjesnom kulturnom domu. Na promociji će Koprive svirati ne samo jačke s cedejke nek i poznate melodije na tamburi iz cijeloga sveta.

Dravsko proljeće

I ove se godine, 5. put, održava manifestacija Dravsko proljeće, smotra folklornih društava s obje strane Drave. Dravsko će proljeće trajati dva dana. U petak, 29. travnja, bit će natjecanje u kuhanju čobanca i športsko natjecanje, tj. konkretno tradicionalna nogometna utakmica između Hrvata s lijeve i desne obale Drave. Naravno, i u kuhanju će se natjecati družine iz Hrvatske i Mađarske. Drugi dan, 30. travnja, početak će otvaranjem privremenoga graničnog prijelaza na Dravi između Starina i Sopja. Još nisu stigle sve potrebne dozvole, ali se nadamo da ćemo i ovoga puta moći putovati brodom u Sopje. Misa će biti u 11, a povorka KUD-ova počinje u 17 sati. Od 18 sati na redu su nastupi KUD-ova, a uvečer će nas zabavljati sastav Najbolji tamburaši Hrvatske. KUD Podravec iz Sopja ove je godine pozvao kulturno-umjetnička društva iz Čaćinaca, Pitomače, Starih Mikanovaca, Grubišnog Polja, Suhopolja i Sikirevaca, s naše strane sudjelovat će društva iz Martinaca, Lukovišća i Barče, te orkestar Vizin iz Pečuha.

Uredništvo Hrvatskoga glasnika želi svim čitateljima sretan Uskrs!